

Integration genom odling

SAMMAR KHALIL*, MOZHGAN ZACHRISON**, ANNA MARÍA, PÁLSDÓTTIR*** & BEATRIX ALSANIUS**

*INSTITUTIONEN FÖR BIOSYSTEM OCH TEKNOLOGI, SLU, **INSTITUTIONEN FÖR KULTUR-SPRÅK-MEDIER MALMÖ UNIVERSITET.

*** INSTITUTIONEN FÖR ARBETSVETENSKAP, EKONOMI OCH MILJÖPSYKOLOGI, SLU

Under åren 20015 – 2018 sökte ca 163 000 individer asyl i Sverige. Att integrera dessa i samhället är en stor utmaning. De behöver känna trygghet och tillhörighet i samhället genom olika integrationsaktiviteter. Samtidigt kan de bidra med kompetens och kunskap om de lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. I ett projekt finansierat av Familjen Kamprads stiftelse har möjligheterna att använda odling som ett integrationsverktyg studerats. Slutsatsen är att odlingsprojekt kan användas för att skapa trygghet, bygga sociala nätverk samt utveckla färdigheter i svenska språket.

Projektet Tillväxt och trygghet - Integration genom odling

Många av de invandrare som kommit till Sverige under senare år har bostätt sig i storstadsområdena. Stadsodling skapar sociala mötesplatser vilket stödjer språkutveckling, skapar känsla av platstillhörighet och upplevelse av ökad trygghet. Genom att odla grödor med ursprung från hemlandet (Bild 1) skapas igenkänning och positiva smakminnen samt trygghet i självförsörjning. Odlingsaktiviteter har även visat sig positivt påverka hälsa och välbefinnande.

Projektets mål var att undersöka om odling som koncept kan användas som ett verktyg för att skapa trygghet och tillhörighet hos utlandsfödda. Detta skedde genom att både växtslag som vanligen od-

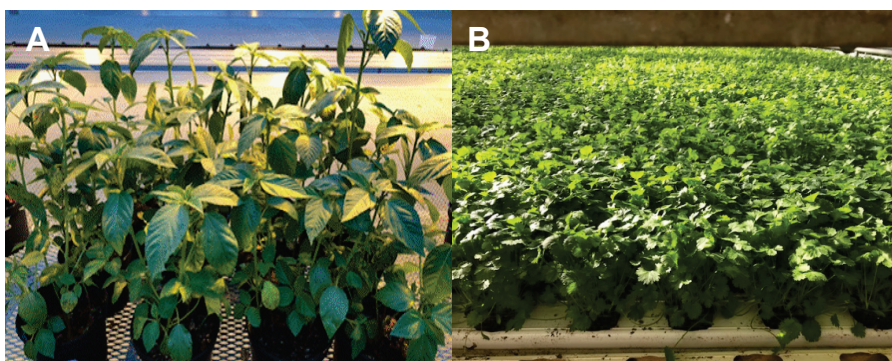

Bild 1: (A) Vattenspenat/ Tossajute (Jute Mallows) ingår i Mellanösterns matkultur och har ingen odling i Sverige. (B) Bladpersilja odlas i Sverige och förekommer också i odlingar i Mellanöstern (Foto: S. Khalil)

las i Sverige och för svenska förhållanden nya grödor från deltagarnas hemländer. En viktig del i projektet var att studera effekter på kunskaperna i svenska språket samt om odlingsaktiviteterna även främjade kommunikationsförmågan och språkutvecklingen.

Projektet finansierades av Familjen Kamprads stiftelse med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) som koordinator. Malmö Universitet fokuserade på språkaspekter. Ekonomiska föreningen Xenofilia i Botildenborg deltog genom sin verksamhet riktad åt utlandsfödda svenskar och dess etablering på arbetsmarknaden.

Studier i Projektet "Tillväxt och trygghet - Integration genom Odling"

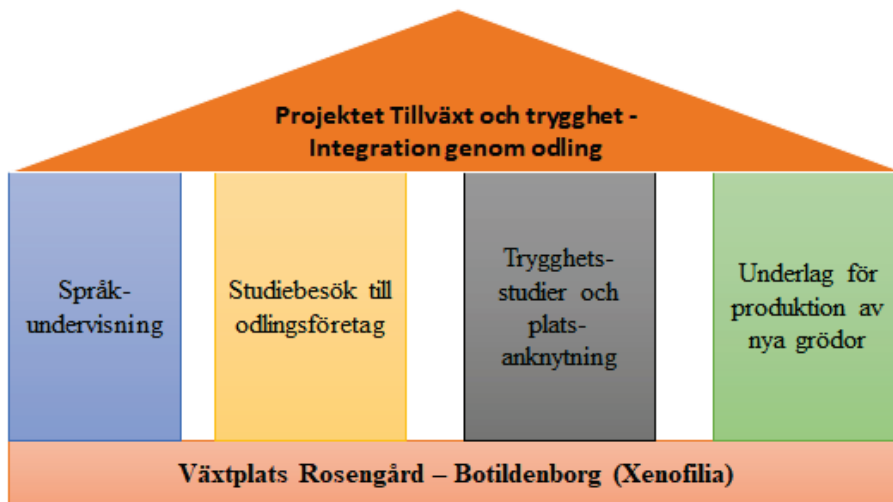
Projektet omfattade följande studier

1. Odling som ett trygghetskoncept

Etablering på arbetsmarknaden har stor betydelse för integration och trygghet. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar uppgick arbetslösheten bland utrikes födda till 15,4% år 2018 (2). Bland inrikes födda var motsvarande siffra 3,8%. Statistiken visar också att arbetslösheten är högre hos kvinnor jämfört med män. Forskning visar att arbetslöshet och utanförskap ökar den ekonomiska och etniska segregationen i samhället (1). När språket dessutom är en utmaning skapas otrygghet hos många utlandsfödda. Introduktionsprogrammet behöver därför effektiva insatser för att stödja tryggheten och öka tillhörigheten.

Deltagare i trygghetsstudier

Växtplats Rosengård, var ett projekt som drevs av Xenofilia under

Figur 1: Beståndsdelarna i studien om odling som trygghetskoncept

Bild 2: Odlingsplats på Botildenberg (Foto till vänster: S. Khalil; Foto till höger: L. Friblick)

perioden 2016-2019 och hade sitt säte på Botildenberg i Malmö. Syftet med "Växtplats Rosengård" var att hjälpa utlandsfödda närma sig den svenska arbetsmarknaden och till arbete. Projektet finansierades av bl.a. Europeiska Socialfonden, Arbetsförmedlingen, Malmö stad samt Xenofilia. Växtplats Rosengårds program bestod av tre steg: 1) rekrytering, 2) arbetsplatsförberedelse och kartläggning i Botildenberg samt 3) företagsförlagd praktik. Växtplats Rosengård omfattade aktiviteter kring bland annat odling, matlagning och byggnation.

Genom odlingsspåret i "Växtplats Rosengård" rekryterades deltagarna till projektet Tillväxt och trygghet - Integration genom odling. Tre

grupper med åtta deltagare i varje grupp deltog i projektet under 2018. Deltagarna i varje grupp deltog i språkundervisning, studiebesök till tre olika odlingsföretag och till SLU Alnarp samt i intervjuer kring trygghet och platsanknytning (Figur 1). Pilotförsök för utveckling av produktionsunderlag av nya grödor ingick också i projektet.

Trygghetskapande faktorer som lyfts upp genom projektet "Tillväxt och trygghet - Integration genom odling"

Studien identifierade plats och kontext, språkfärdigheter samt läran om odling av nationella grödor och egna grödor från hemlandet som grundläggande förutsättningar för att kunna känna trygghet, engage-

mang i arbetet, öppenhet att ta in nya saker och för att skapa nya kontakter.

1. Kontextbaserad trygghet och platsanknytning

Kontextbaserad trygghet är den första faktorn som identifierades i projektet. Att ingå i ett sammanhang (kontext) kan ge nätverk och nya vänner. Studiens resultat indikerar att odla tillsammans upplevdes som en neutral handling utan etniska och kulturella värderingar (Bild 2). Odlandet gav också deltagarna möjlighet att utmana sig både fysiskt och mentalt. Arbetet kändes inkluderande och alla fick plats oavsett kön, ålder, etnicitet eller tidigare odlingserfarenhet.

Några deltagare var vana odlare medan andra aldrig hade odlat någonting innan de deltog i projektet. Vissa grödor kunde kännas igen från deras hemländer, t.ex. persilja, tomat, potatis och lök. Igenkännandet skapade en familjär känsla av trygghet och de odlade produkterna upplevdes som en länk till "min kultur". Att kunna vila i trygghet öppnade upp intresset för vad som odlas i Sverige och på vilket sätt (odlingsteknik). Deltagarna beskrev hur de genom odlingen kunde lära sig och träna språket i en verklig kontext. De berättade hur mycket som går att förklara situationsbaserat, vilket är speciellt viktigt i början. De vidare beskrev hur de får ta ansvar, ta för sig och skapa, vilket in sin tur bidrar till nyfikenhet och känsla av att "jag lyckas". Alla dessa aspekter beskrevs som en viktig del att känna sig trygg, växa och utvecklas. Detta i sin tur beskrevs som att tron på framtiden stärktes.

Tillhörighet genom platsanknytning var en annan insikt som kom fram i studien. Botildenberg upplevdes som trygg mötesplats där in-

dividen bemöttes med respekt och vänlighet, utan värderingar baserat på t.ex. språkliga färdigheter, etnisk bakgrund eller kön. Inkludering och tydlig kommunikation ansågs vara viktiga faktorer för upplevelsen av trygghet.

II. Språk och kommunikation

Språkundervisning med hjälp av scenariobaserat lärande var den andra komponenten som gav deltagarna möjlighet att utöva och utveckla språket i olika situationer. Undervisningstillfällena och scenarierna var designade enligt deltagarnas vardagliga behov. Några exempel på scenarier var möte på arbetsförmedlingen, besök hos vårdpersonal och personliga presentationer. Genom dialog och interaktion ökade deltagarnas intresse för nya ord och formuleringar. Klassrummet blev som en språklig verkstad som uppmuntade till egna initiativ. Genom att få mer kommunikativt förtroende blev deltagarna kapabla att även diskutera olika sociala aspekter och vågade ta mer plats. I intervjuer och samtal med deltagarna visade det sig att deltagarna upplevde lärandemiljön mycket fruktbar, trygg och lärorik. De ville gärna se en fortsättning och uttryckte att de aldrig hade använt svenska språket i samma omfattning som under tiden forskningsprojektet pågick.

III. Läran om nationella grödor

Utöver odlingsplatsen på Botildenborg fick deltagarna möjlighet att besöka tre olika yrkesodlingar med grönsaker och kryddor. Dessa besök återspeglade den professionella verkligheten som från ett teknologiskt och yrkesmässigt perspektiv avviker mycket från villkoren i Botildenborg. De besökte också SLUs

campus i Alnarp. Dessa besök förmedlade lokalgeografisk kunskap samt lokalorientering.

Yrkesmässig trädgårdsodling i Sverige och odlingsföretagens tekniska design (Bild 3) skapade intresse hos deltagarna och en vilja att jobba och utveckla kunskaperna om odling.

Att känna igen grödor i de besökta företagen såsom persilja, rosmarin, ba-

Bild 3: LED Ljus kammare för odling av kryddväxter (Foto: S. Khalil)

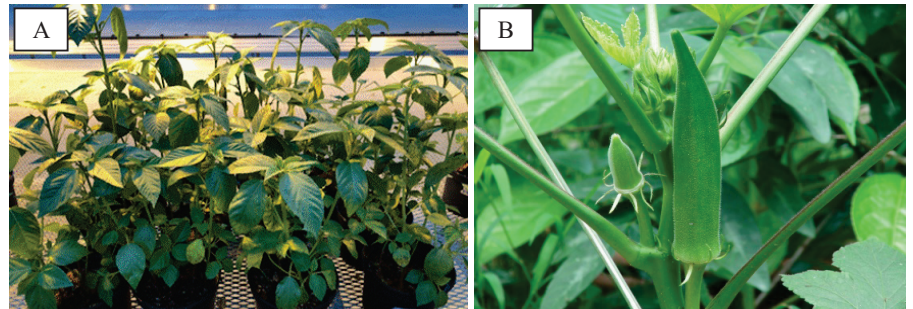

Bild 4. Odling av (A) Tössajute "Jute mallow" och (B) Okra "Lady fingers" under svenska förhållande (Foto: S. Khalil)

silika och timjan skapade trygghet och känsla av tillhörighet.

IV. Mina grönsaker min trygghet

Att introducera nya grödor tillhörande utlandsföddas matkultur är ytterligare ett element som ökar upplevelsen av trygghet. I pilotförsök odlades vattenspenat/tössajute; Jute Mallow (*Corchorus olitorius*) och Okra (*Abelmoschus esculentus*) under svenska förhållanden. Att använda kommersiellt tillgängligt odlingssubstrat för grönsaksodling är ett första steg för att närma sig lämpliga odlingsval. Gödsling med kogödsel visade sig vara bättre än gödsling med NPK eftersom kogödsel gav bättre tillväxt och avkastning.

Att kunna odla eller handla grönsaker från hemlandet ökar möjlig-

heten hos utlandsfödda för att skapa trygghet och tillhörighet. Odling av nya grödor berikar också den svenska trädgårdsbranschen. Men hur ser odlare, konsumenterna och grossister på denna aspekt? En enkätundersökning med odlare, konsumenterna och grossister som målgrupper visade att både konsumenterna och grossister är intresserade av en lokal produktion av dessa grönsaker. Grossisterna önskade produkter med högre kvalitet än det som finns nu. Kvalitet hos dessa grönsaker försämras under transporten. Odlare önskar sig mer kunskap om odling och lönsamhet av dessa grönsaker. Ekonomiskt bidrag för provodling var ett annat önskemål från odlarnas sida.

Odling som ett socialt koncept

Utöver ovannämnda deltagare från Växtplats Rosengård, undersöktes konceptet "Odlarkompis" med andra deltagare från också Botildenborg. Konceptet utvecklades av Xenofilia där utlandsfödda familjer rekryteras och utföra odlingsaktiviteter tillsammans med inrikes födda svenska familjer. Tillsammans har familjerna tillgång till odlingsmark som de sköter och odlar. Förutom vid de organiserade träffarna, två gånger i veckan, träffades deltagarna spontant för att ta hand om sin odling. För många familjer blev odlingen ett vattenhål dit de kom på helgerna och kvällarna för att ta hand om odlingen, grilla och att ha picknick, vilket förstärkte det sociala nätverket. Odlarkompis konceptet har under 2019 tillämpats i fler kommuner i Skåne bland annat i Malmö stad, Skurups kommun och Trelleborgs kommun.

Slutsatser

- Mötesplatser och kontext är av stor betydelse i trygghetsskapande.
- Odling som koncept är ett bra och fungerande verktyg för att skapa trygghet, tillhörighet och socialt nätverk.
- Strukturerad verksamhet och tillhörande plats för att utföra etablerings- och integrationsverksamhet är stödverktyg för ökad trygghetskänsla hos utlandsfödda.
- Scenariobaserat lärande är en effektiv metod i utveckling av språk och kommunikation.
- Odlingsförutsättningarna i Sverige är lämpliga för odling av nya grödor såsom Okra och tossajute. Odlare efterfrågar dock mer kunskap om marknad och lönsamhet för odling av dessa grödor.

Referenser

1. Jonsson, C., & Törnberg, R. (2010). Arbetslös - helt värdelös?: En intervjustudie om hur individer upplever sin arbetslösa situation och hur den påverkar det sociala livet. C uppsats. Mälardalens högskola, Akademin för utbildning, kultur och kommunikation.
2. Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), www.scb.se/rams
3. Waldenström, Å (2014). Att odla en matkultur - Grödor ur Irakisk, Syrisk, Turkisk och Libanesisk kokkonst som är odlingsbara i Södertälje. Kandidatuppsats (www.conservation.gu.se)

Familjen Kamprads stiftelse

The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity

- Faktabladet är utarbetat inom Institutionen för Biosystem och teknologi vid LTV-fakulteten www.slu.se/bt
- Projektet har finansierats av Familjen Kamprads stiftelse och utförts i samarbete med Malmö Universitet och företaget Xenofilia och Stiftelsen Botildenborg i Malmö
- Projektledare: Sammar Khalil, Institutionen för biosystem och teknologi, SLU, Alnarp
- På webbadressen <http://epsilon.slu.se> kan detta faktablad hämtas elektroniskt